

KAR YÖNETİMİNİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ*

Dr. Öğr. Üyesi Aysel AKÇAY
Van Yüzüncü yıl üniversitesi
İİBF, İşletme Bölümü
ayselakcay@yyu.edu.tr

Prof. Dr. Abdulkadir BİLEN
Dicle Üniversitesi
İİBF, İşletme Bölümü
abilen@dicle.edu.tr

Öz

Finansal raporlamanın amaçlarından biri bir firmanın finansal performansı hakkındaki bilgileri periyodik olarak özetlemektir. Kar yönetimi uygulamaları finansal raporlama sürecinde yöneticilerin Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri kapsamında takdir yetkisini kullanarak karı manipüle etmesi durumunda ortaya çıkmaktadır. Yöneticilerin firmanın finansal performansını olduğundan farklı göstermek amacıyla yönelmiş olduğu kar yönetimi uygulamaları firmanın finansal tablolarından yararlanan yatırımcı, çalışanlar ve kredi verenler gibi bilgi kullanıcılarının kararlarında yanılgılarına neden olmaktadır. Farklı yöntemler kullanılarak karın yönetilmesine olanak veren kar yönetimi uygulamaları finansal raporların kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle bir işletmede kar yönetimi uygulamaları ne kadar az sayıda ise, işletmenin finansal raporlarının o denli kaliteli olduğu varsayılmaktadır. Bu çalışmanın amacı muhasebe manipülasyon türlerinden biri olan kar yönetimi hakkında bilgi vermektedir. Bu amaçla çalışmada kar yönetimi, kar yönetimi güdüleyicileri ve kar yönetimi tekniklerine ilişkin bilgiler verilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Kar, Kar yönetimi, Kar yönetimi teknikleri

* Bu çalışma Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından "Bağımsız dış denetim kalitesinin kar yönetimi üzerine etkisi: Borsa İstanbul'da işlem gören işletmeler üzerine bir araştırma" adlı tezden üretilmiştir.

CONCEPTIONAL FRAMEWORK OF EARNINGS MANAGEMENT

Abstract

One of the purposes of financial reporting is to periodically summarize information about the financial performance of a firm. Earnings management practices arise in the event that managers manipulate earnings using discretionary authority in the context of Generally Accepted Accounting Principles in the financial reporting process. Earnings management practices, which managers use to false pretence their firm's financial performance from others, cause data users such as investors, employees and lenders who make use of the firm's financial statements to be mistaken in the decisions of information. Earnings management practices, which allow managing earnings using different methods, affect the quality of financial reports in the negative manner. For this reason, the fewer the number of earnings management applications in an enterprise, the more likely it is that the financial report of the enterprise is of such good quality. The purpose of this study is to provide information on earnings management, which is one of the types of accounting manipulation. For this purpose, it tried to give information about earnings management, earnings management motivations and earnings management techniques.

Keywords: Earnings, Earnings management, Earnings management techniques

Giriş

Finansal tablo bilgilerini kullanarak ekonomik kararlar alan tüm paydaşlar için finansal tablolarda yer alan bilgilerin doğru ve güvenilir olması oldukça önemlidir. Fakat Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkelerinin (GKGMİ) esnek bir yapıya sahip olması finansal tabloların hazırlanması konusunda firma yöneticilerine kendi yargılarını kullanma olanağı sunmaktadır. Böylece yöneticiler finansal raporlama sürecinde kendi yargılarını kullanarak işletme hakkında sahip oldukları bilgileri ilgili taraflara aktararak finansal tabloların etkinliğini artırabilmektedirler. Ancak hedeflenen kara ulaşabilmek için finansal analistlerin baskısına maruz kalan birçok yönetici kar yönetimi uygulamalarına yönelebilmektedir. Karı artırmanın yanında kar yönetimi, hisse senedi piyasasını etkileme, yönetici ücret ve primlerini artırma, borçlanma maliyetlerini azaltma ve piyasa düzenleyicilerinin müdahalelerinden kaçınma, yatırımcıların şirketle ilgili olarak algıladıkları riski azaltmak, şirketin gelecekteki performansı hakkında piyasaya olumlu sinyal göndermek, vergi avantajı sağlamak gibi amaçları da içerebilir (Demir ve Bahadır, 2007: 111). Bunun yanında yöneticiler işlerini kaybetmeme ve şöhret

kazanma gibi sebeplerle de kar yönetimi uygulamalarına başvurabilir (Kurşunel vd., 2005: 175).

Kar yönetimi uygulamaları yöneticilerin kişisel yargılarına bağlı olarak gerçekleştiği için doğrudan tespit edilmesi oldukça zordur. Çünkü kar yönetimi uygulamaları farklı amaçlar için farklı yöntemler ile yapılabilmektedir. Bu nedenle kar yönetimi uygulamalarının ölçümüne yönelik farklı teknikler ve yöntemler geliştirilmiştir.

Yöneticilerin firmanın finansal performansını olduğundan farklı göstermek amacıyla yönelmiş olduğu kar yönetimi uygulamaları finansal raporların şeffaflık ve güvenilirliğini azaltarak yatırımcıların zarar görmesine neden olmaktadır. Bu durum işletme hakkında yanlış yatırım ve borç verme kararlarının alınmasına ve dolaylı olarak da ülke ekonomisinin verimliliğinin olumsuz yönde etkilenmesine neden olmaktadır. (Ağca ve Önder, 2016: 24). Bunun yanında finansal bilgi kullanıcılarını yanıltmak amacıyla yapılan kar yönetimi uygulamaları finansal raporlamanın amaçlarına ters düşmekte ve finansal raporlama kalitesini azaltmaktadır.

Bu çalışmanın amacı kar yönetimi kavramı, güdüleyicileri ve kar yönetimi yöntemlerine ilişkin bilgi vermektir. Çalışma altı bölümden oluşmaktadır. Girişi takiben ikinci bölümde kar kavramı hakkında bilgi verilmiştir. Üçüncü bölümde kar yönetiminin kavramsal çerçevesi özetlenmiştir. Dördüncü bölümde kar yönetimi uygulanmasına neden olan kar yönetimi güdüleyicileri açıklanmıştır. Beşinci bölümde kar yönetiminde kullanılan yöntemler hakkında bilgi verilmiştir. Son bölümde ise genel değerlendirme yapılmıştır.

1. KAR KAVRAMI

Finansal raporlamanın amaçlarından biri firmanın mali performansı ile ilgili bilgileri periyodik olarak özetlemektir. Kar da işletme performansını ortaya koyan önemli göstergelerden biri olduğu için oldukça önemli bir kavramdır (Xu, Taylor ve Dugan, 2007).

Kar belli bir dönemde elde edilen satış hasılatı ile bu hasılatla ilişkin maliyet ve giderler arasındaki olumlu fark olabileceği gibi işletmenin ilgili hesap dönemi sonundaki öz sermayesi ile aynı dönem başındaki özsermaye arasındaki olumlu fark olarak da tanımlanabilir (Bülbül, 2003). Bu noktada iki farklı kar kavramı ortaya çıkmaktadır. Bunlar ticari kar ve mali kar kavramlarıdır. Dönem içinde ve dönem sonunda muhasebe hesaplarına yapılan kayıtlar ticari karın tespit edilmesine yöneliktir. Ticari karın tekdüzen muhasebe sistemine göre tespit edilmesinin anlamı muhasebe ile ilgili bütün işlemlerin bu işlemlerin vergi yasaları karşısındaki durumuna bakmaksızın

hesaplara kaydedilmesidir. Mali kar ise, muhasebe kayıtlarında belirlenemeyen ticari kara gerekli eklemeler ve çıkarmalar yapılarak tespit edilen bir kardır (Güçlü, 2009: 266).

2. KAR YÖNETİMİ KAVRAMI

Finansal tablo bilgilerini kullanarak ekonomik kararlar alan tüm paydaşlar için finansal tablolardaki bilgilerin güvenilirliği çok önemlidir. Fakat yöneticiler kendi çıkarları doğrultusunda muhasebe ilkelerindeki esnekliklerden faydalanarak finansal bilgileri manipüle edebilmekte ve finansal bilgi kullanıcılarını yanıltabilmektedirler. Muhasebe literatüründe finansal bilgilerin manipüle edilmesi olarak ifade edilen bu olgu kar yönetimi olarak adlandırılmaktadır (Yavuzaslan ve Kalmış, 2016: 354).

Kar yönetimi faaliyetlerini tanımlamak için birçok ifade kullanılmıştır:

- Gelir düzeltirme
- Muhasebe hokus pokusu
- Finansal tablo yönetimi
- Rakamlar oyunu
- Agresif muhasebe
- Gelir tablosunu yeniden yapılandırma
- Kayıtlarla oynama
- Yaratıcı muhasebe
- Finansal tablo manipülasyonu
- Muhasebe sihirbazlığı
- Gelecekte borçlanma geliri
- Gelecek için bankacılık gelirleri
- Finansal uyanıklık
- Bilanço süsleme
- Muhasebe sihri

Ancak bu terimlerin hiçbirinde evrensel olarak kabul edilen standart bir tanım yoktur.

Kar yönetimine literatürde genel olarak iki farklı açıdan bakılmaktadır. İlk bakış açısına göre kar yönetimi, ortakların servetlerini maksimize etmek amacıyla yöneticilerin sorumluluklarını yerine getirme konusunda kullandıkları bir yönetim aracıdır. İkinci bakış açısında ise finansal tablo kullanıcılarını yanıltmak amacıyla finansal bilgilerin çarpıtılması şeklinde ele alınmaktadır (Ayarlıoğlu, 2007: 43). Kar yönetimi kavramı farklı yaklaşımlarla tanımlandığı için

literatürde kar yönetimi ile ilgili standart bir tanım bulunmamaktadır. Aşağıda bu tanımlamalardan bazılarına yer verilmiştir.

Kar yönetimi ile ilgili ilk tanımlamalardan biri Schipper (1989) tarafından yapılmıştır. Schipper (1989) kar yönetimini bazı özel kazançlar elde etmek amacıyla dışsal finansal raporlama sürecine kasıtlı bir müdahale olarak tanımlamıştır. Ayrıca Schipper (1989) kamuya açıklanan karı veya karın alt bölümlerini değiştirmek amacıyla yatırımların ya da finans kararlarının zamanlamasını ayarlayarak gerçekleştirilen gerçek kar yönetimini de kapsayan bir tanımlama yapmıştır.

Healy ve Wahlen (1999)'a göre kar yönetimi, yöneticilerin hem şirketin ekonomik performansı hakkında bazı paydaşları yanıltmak hem de kamuya açıklanan kar rakamına bağlı bazı sözleşmelerden doğan sonuçları etkilemek amacıyla finansal raporlama sürecinde ve işlemlerin oluşturulması sırasında sahip oldukları yetkiyi kullandıkları zaman ortaya çıkar.

Mulford ve Comisky (2002) kar yönetimini, yönetim tarafından belirlenmiş analistler tarafından yapılan bir öngörü doğrultusunda finansal durumun iyi olmadığı yıllarda karın kullanılması amacıyla finansal durumun iyi olduğu yıllardaki karın saklanması amacıyla yapılan bir manipülasyon olarak tanımlamışlardır.

McKee (2005) göre ise kar yönetimi; “önceden tahmin edilebilir ve istikrarlı finansal tablolara ulaşabilmek için makul ve yasal yönetim kararları almaktır” şeklinde tanımlamaktadır.

Dechow ve Skinner (2000) göre kar yönetimi finansal tablo kullanıcılarını yanıltmak amacıyla finansal tablolarda verilerin kasıtlı olarak yanlış açıklanması, eksik açıklanması veya hiç açıklanmamasıdır.

Küçüksözen (2004: 66) kar yönetimini bir şirketin ekonomik performansı hakkında finansal bilgi kullanıcılarının yanıltılması ya da açıklanması gereken kar rakamına dayalı sözleşme sonuçlarının etkilenmesi amacıyla, yöneticilerin finansal raporlama sürecinde (muhasabe standartları kapsamında veya bunların dışında) aldıkları kararlarla veya yapmış oldukları işlemlerle finansal sonuçları değiştirmeleri, başka bir deyişle yatırımcıların veya finansal tablo kullanıcılarının karar ve düşüncelerini etkileyecek ya da değiştirecek nitelikte, finansal verilerinin ya da önemli hususların kasıtlı olarak yanlış ya da eksik açıklanması ya da bunların hiç açıklanmaması olarak tanımlamıştır.

SEC 1999 yılında yayınladığı yıllık raporunda kar yönetimini şu şekilde tanımlamıştır: istenilen bir sonuca ulaşmak için gerçek

finansal performansının farklı gösterilmesi için her türlü yöntemin kullanılmasıdır (ABD Menkul Kıymetler Komisyonu [SEC], 1999).

Yukarıda belirtilen kar yönetimi tanımlarındaki farklılıkların nedenlerinden biri kar yönetiminin yalnızca finansal raporlama süreci ile ilgili mi yoksa finansman kararları gibi gerçekleşen birtakım faaliyetlerle mi ilgili olduğudur (Altuk Özden ve Ataman, 2014: 15). Bir diğer nedeni ise kar yönetimi konusunda iki farklı bakış açısının oluşmasıdır. Bunlar fırsatçı ve faydacı bakış açıları olarak iki grupta toplanabilir. Fırsatçı bakış açısına göre yöneticiler yatırımcıları yanıltmak amacıyla kar yönetimine başvururlar. Holthausen and Leftwich (1983) tarafından açıklanan faydacı bakış açısına göre ise; kar yönetimi yöneticilerin firmanın gelecekteki nakit akışları ile ilgili özel beklentilerini yatırımcılara açıklaması ve aktarmasıdır.

İşletmelerin başarısının ölçülmesinde kullanılan kar sermaye piyasalarında bulunan işletmeler bakımından son derece önemlidir. Yöneticiler bazen bu karı şirketle ilgili bazı tarafları şirketin ekonomik performansı hakkında yanıltmak amacıyla kullanabilmektedir. Bu işletmelerde karın en üst seviyeye çıkarılması hisse başına düşen karın da artırılmasını sağlar. Böylece yönetici tarafından yapılan kar yönetimi işletmenin piyasa değerini artırır bu da işletme sahip ve ortaklarının refah düzeylerinin yükselmesini sağlar (Önder ve Ağca, 2013: 36).

Kar yönetimi ile ilgili bir diğer önemli nokta ise yöneticilerin finansal raporlamada kendi inisiyatiflerini kullanmalarının doğurmuş olduğu yarar ve zararlardır. En önemli zarar bu inisiyatifi kullanmanın kar yönetimi ile sonuçlanması durumunda kaynakların yanlış ayrılmasına sebep olmasından dolayı ortaya çıkan potansiyel maliyettir. Faydası ise; yöneticinin şirkete özgü bazı bilgileri şirket dışındakilerle paylaşması sonucunda dışarıdakilerin daha sağlıklı karar vermelerini sağlayarak kaynak dağıtımını konusunda kararlarındaki iyileşmedir (Küçüksözen, 2004: 60).

Yapılan tanımlardan hareketle kar yönetimi, “yöneticilerin gerek kendileri gerek firmaları için bazı özel yararlar elde edebilmek adına kasıtlı bir şekilde finansal raporlama sürecini manipüle ederek finansal tablo kullanıcılarını yanlış yönlendirmeleridir” şeklinde ifade edebiliriz.

3. KAR YÖNETİMİ GÜDÜLEYİCİLERİ

Yöneticiler finansal raporlama sürecinde kendi yargılarını kullanarak işletme hakkında sahip oldukları bilgileri potansiyel yatırımcılara ve kredi verenlere ileterek finansal tabloların etkinliğini artırma amacıyla olabilirler. (Memiş ve Çetenak, 2012: 210). Ancak

hedeflenen kara ulaşabilmek için finansal analistlerin baskısına maruz kalan birçok yönetici kar yönetimi uygulamalarına yönelebilmektedir. Karı artırmanın yanında kar yönetimi, hisse senedi piyasasını etkileme, yönetici ücret ve primlerini artırma, borçlanma maliyetlerini azaltma ve piyasa düzenleyicilerinin müdahalelerinden kaçınma, yatırımcıların şirketle ilgili olarak algıladıkları riski azaltmak, şirketin gelecekteki performansı hakkında piyasaya olumlu sinyal göndermek, vergi avantajı sağlamak gibi amaçları da içerebilir (Demir ve Bahadır, 2007: 111). Ayrıca yöneticiler işlerini kaybetmeme ve ün kazanma gibi sebeplerle de kar yönetimi uygulamalarına başvurabilir (Kurşunel vd., 2005: 179).

Kar yönetiminin yapılmasına neden olan koşullar ile kar yönetimi yapılmasını sağlayan güdüleyicilerin birbirinden ayırt edilmesi gerekmektedir. Aşağıda kar yönetimi uygulamalarına neden olan koşullar ile kar yönetimi uygulanmasına yöneltten güdüleyiciler tablo halinde gösterilmiştir.

Tablo 1: Kar Yönetimi: Koşullar ve Güdüleyiciler

Kar yönetiminin koşulları	Kar yönetimi güdüleyicileri
Firmanın elde edeceği kar belirlenen kar tahminlerinden daha düşüktür.	Firmanın hisse senedi fiyatlarındaki düşüşten kaçınmak
Hisse senetlerinin halka ilk kez arz edilmesi	Halka ilk kez arz edilen hisse senedi fiyatlarını maksimize edip en iyi kar görüntüsü vermek
Firmanın elde edeceği kar yöneticilerin alacağı prim sınırlarında değildir.	Yöneticiler kar yönetimine başvurarak karın prim alabilecekleri seviyede olmasını sağlarlar.
Firmanın kredi sözleşmelerindeki şartlara uymayacak düzeyde kar elde etme ihtimali söz konusudur.	Firma kar yönetimi uygulayarak kredi sözleşmelerinde bulunan şartlara uygun kar sağlar.
Firmanın elde edeceği kar yıllardır süregelen kar istikrarını bozacak niteliktedir.	Kar yönetimi ile istikrarsız kar görüntüsü ortadan kaldırılır.
Firmanın üst yönetim kadrosunda değişiklik yaşanmıştır.	Yeni yönetim kar yönetimi ile olumsuz sonuçları eski yönetime yansıtarak kendilerini garanti altına alır.
Geçmişte tahakkuk ettirilmiş yüksek tutarlarda karşılıkların bulunması	Kar yönetimi ile sonraki dönemlerde tahakkukların abartılmış kısımları tersine çevrilerek arzu edilen kar hedefine ulaşma sağlanır.

Kaynak: C.W. Mulfort ve E.E. Comiskey “The Financial Numbers Game, Detecting Creative Accounting Practices” 2002, s:61.

Kar yönetiminin tablo 1’de belirtilen amaçları gerçekleştirip gerçekleştirilmemesi ilişkili olduğu durumlar ve güdüleyiciler kadar kullanılan kar yönetimi tekniklerinin uyumuna da bağlıdır (Ayarlıoğlu, 2007: 50).

Kar yönetimi güdüleyicileri ile ilgili yapılan çalışmalardan hareketle kar yönetimi güdüleyicileri üç başlık altında toplanabilir: (Healy ve Wahlen, 1999: 370).

- Sermaye piyasası güdüleyicileri
- Sözleşmelere dayalı güdüleyiciler
- Kural koyuculara dayalı güdüleyiciler

3.1.Sermaye Piyasası Güdüleyicileri

Yatırımcıların ve finansal analistlerin hisse senetleri ile ilgili bilgilerinin yaygınlaşması durumunda yöneticiler kısa vadeli hisse senedi fiyatlarını etkilemek amacıyla kar yönetimine başvurmak için bunu bir teşvik unsuru olarak görebilirler (Healy ve Wahlen, 1999: 370). Genel olarak sermaye piyasaları güdüleyicileri, hisse senedi fiyatlarını etkilemek ve bundan kazanç sağlamak amacıyla ortaya çıkmaktadır. Özellikle firma performansı ile analist ve yatırımcı beklentileri arasında bir fark olduğu zaman hisse senetlerindeki büyük dalgalanmaları önlemek adına firma yönetimi kar yönetimi uygulamalarına yönelmektedir (Salah, 2010: 29).

Kar yönetiminin sermaye piyasası ile ilgili farklı güdüleyicileri bulunmaktadır. Bunlar; şirket ele geçirmelerinde ele geçirme maliyetlerini düşürmek, ilk halka arz veya sermaye artırımını dolayısıyla sağlanacak fon tutarını artırmak, yönetimin veya analistlerin kar beklentilerini karşılamak ve istikrarlı firma değeri sağlayarak hissedarları korumak olarak sıralanabilir (Yaşar, 2011: 39).

Şirket yöneticilerinin kar yönetimi uygulamak amacıyla şirket ele geçirme konusu ile ilgili ilk çalışma DeAngelo (1986) tarafından yapılmıştır. DeAngelo (1986) yapmış olduğu çalışmada kazanç bilgilerinin şirket ele geçirme uygulamalarında önem taşıdığını ve yöneticileri karlarını olduğundan daha az göstermeye teşvik ettiğini ileri sürmüştür. Yapılan çalışmada şirket ele geçirme uygulamalarında hisse senetlerinin değerini olduğundan daha az göstermeye çalışan yöneticilerin kar yönetimi uygulayıp uygulamadıkları incelenmeye çalışılmıştır. Ancak çalışmada şirket ele geçirme uygulamaları için yöneticiler tarafından yapılan kar yönetimine ilişkin çok az kanıt bulunmuştur. Yeterli kanıt bulunmamasının nedeni ise bu firmalar üzerinde yetkili kurumlar tarafından yapılan etkin denetimlere bağlanmıştır. Bununla birlikte Perry ve Williams (1994) tarafından yapılan çalışmada yöneticilerin şirket ele geçirme uygulamaları

öncesinde kar yönetimi uygulamalarının negatif (gelir azaltıcı) yönde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sermaye piyasası güdüleyicilerinden bir diğeri ise ilk halka arz veya sermaye artırımını yoluyla sağlanacak fon tutarını artırmaktır. Bu konuyla ilgili yapılan çalışmalarda yöneticilerin sermaye teklifleri döneminde karlarını olduğundan daha fazla gösterip göstermedikleri incelenmiştir. Hisse senetlerinin halka ilk kez arz edilmesi durumunda yöneticiler firmanın gelecekteki performansını daha iyi gösterebilmek adına kar yönetimi uygulamalarına yönelik güçlü teşviklere sahiptirler. Bu teşvikler sayesinde yöneticiler yatırımcılar ile aralarında olan bilgi eksikliğinden yararlanacaklardır. Hisse senetleri için piyasa başlangıç fiyatı bulunmadığından yönetim hisse senedi fiyatlarını artırmak adına kar yönetimine başvuracaktır ve böylece finansman maliyetlerini azaltabilecektir. Firmanın piyasadaki hisse senetlerini geri satın alması durumunda (management buyouts) ise karı azaltıcı yönde bir kar yönetimi söz konusu olacaktır.

Yöneticiler hisse senetleri için yüksek bir fiyat ödemek istemedikleri için en iyi fiyat elde etme konusunda hissedarlarla bir anlaşmazlık durumunda kalabilirler. Böyle bir durumda yöneticiler hisse senetlerini satın almadan önce karı azaltıcı yönde kar yönetimi uygulamaları (Rani vd., 2013: 25).

Sermaye piyasası nedeniyle uygulanan kar yönetimi amaçlarından bir diğeri ise finansal analistlerin, yatırımcıların ve yönetimin kar beklentilerini ve tahminlerini karşılamaktır. DeGeorge vd., (1999), Kasznik (1999) ve Burgstahler and Eames (1998) şirketlerin analistlerin tahminlerini karşılamak amacıyla kar yönetimine başvurduklarını tespit etmişlerdir. Finansal analistler tarafından yapılan kar tahminleri şirket hisse senetleri üzerinde artış veya azalışa yol açabildiği için analistlerin kar tahminlerini karşılayamayan şirketlerin hisse senedi fiyatlarında düşme, analistlerin kar tahminlerini karşılayabilen şirketlerin hisse senedi fiyatlarında artış olmaktadır (Yaşar,2011: 41). Hisse senetlerindeki olası bir düşüşten kaçınmak amacıyla o dönem sonuna kadar mal satışlarını artırmak, mal sevkiyatını hızlandırarak daha çok malı satmış gibi göstermek, bir menkul veya sabit kıymeti karlı satarak ve dönemle ilgili bir giderin daha az gösterilmesiyle kar yönetimi uygulamalarına başvurulabilir (Kurşunel vd., 2005: 181).

Kar yönetiminin diğeri bir amacı ise istikrarlı bir firma değeri sağlayarak hissedarları korumaktır. Yöneticilerin amaçları içerisinde en önemlilerinden birisi şirketin piyasa değerinin yükseltilmesi ve hisse senedi sahiplerinin kazançlarının en üst seviyeye çıkarılmasıdır. Kazançların istikrarlı olması yatırımcılarda şirketin gelecekte daha iyi

bir performansa sahip olacağı ve kazançlarının artacağı izlenimi vermektedir. Aynı zamanda kazanç istikrarı şirket hakkında oluşabilecek negatif etkilerin de azalmasını sağlayacaktır (Güvercin ve Demir, 2015: 268). Şirket yöneticileri istikrarlı bir firma değeri sağlamak ve böylece hissedarların kazançlarını korumak amacıyla kar yönetimi uygulayabilmektedirler.

3.2. Sözleşmelere Dayalı Güdüleyiciler

Sözleşmeden kaynaklanan kar yönetimi güdüleyicileri incelendiğinde bunun iki dayanağının olduğu görülecektir. Bu güdüleyiciler; tazminat sözleşmeleri ve kredi sözleşmeleri olarak iki grupta incelenebilir. Muhasebe verileri açık veya örtülü bir şekilde sözleşme şartlarının izlenmesi ve düzenlenmesine yardımcı olduğu için yöneticiler karı yönetme konusunda teşvik olurlar (Healy ve Wahlen 1999: 375). Tazminat sözleşmelerinin amacı yönetici çıkarları ile hissedar çıkarlarını uyumlu hale getirmektir. Yönetici ile hissedarlar arasındaki sözleşmeye dayalı ilişki, yöneticilerin sözleşme hükümlerini yerine getirebilmek için kar yönetimi kullanma yönünde teşvikler yaratmaktadır (Salah, 2010: 30).

Healy (1985) yöneticilerin primlerinin bugünkü değerini artırmak için tahakkuklar ve muhasebe prosedürlerini belirleme konusunda teşvik olacağını belirtmiştir. Healy (1985) tarafından yapılan çalışmada teşvik primleri raporlanan karın bir fonksiyonu olarak ele alınmaktadır ve bu primlerin hesaplanması için belirli bir sınır oluşturulmuştur. Eğer kar belirlenen sınırın altında kalırsa yöneticiler prim alamadıkları için belirlenen kar üst sınırına ulaşım prim alamamak için karı artırıcı faaliyetlerde bulunabilirler. Ancak yöneticiler belirli bir üst sınıra kadar prim elde edebilirken bu sınırın aşılması durumunda elde edilen primde bir değişiklik olmamaktadır. Bu durumda alacağı teşvik priminde bir artış sağlayamayan yönetici karı azaltıcı yönde kar yönetimine uygulayacaktır

Literatürdeki diğer çalışmalarda örtülü tazminat sözleşmelerinin kar yönetimi teşvikleri üzerinde herhangi bir etkisinin olup olmadığı araştırılmıştır. Bu çalışmalarda yöneticilerin iş güvencelerinin tehdit altında olduğu veya görev sürelerinin kısa olması beklenen dönemlerde kar yönetimine ne sıklıkta başvurulduğu test edilmiştir. DeAngelo (1988) vekaleten görev yapan bir yöneticinin rapor edilen kazançları artırmak için takdir yetkisini kullandığı sonucuna ulaşmıştır. CEO'ların son görev yıllarında araştırma geliştirme harcamalarını azaltarak kazançlarını artırmaya çalıştıklarını tespit etmişlerdir. Bu davranışın nedeninin ise birçok CEO'nun tazminatının kısa vadeli olmasından kaynaklandığı ileri

sürülmektedir. Özetle yukarıdaki çalışmalar bazı yöneticilerin iş güvenliklerini ve teşvik primlerini artırmak amacıyla karlarını yönettiklerini ortaya koymaktadır.

Sözleşmelere dayalı olarak yapılan bir diğer kar yönetimi güdüleyicisi olan kredi sözleşmeleri birtakım koşullar içermektedir. Bu koşullar borç vereni korumak için şirketin finansal faaliyetlerinin incelenmesi ve bazı işlemlerin sınırlandırılması şeklinde olabilmektedir (Küçüksözen, 2004: 175). Borç sözleşmesinin ihlal edilmesi durumunda borç veren faiz oranını artırabilir veya borcun hemen geri ödenmesi konusunda çağrıda bulunabilir. Bu nedenle borç sözleşmeleri kar yönetimi uygulamak ve sözleşme ihlalden kaynaklanan maliyetlerden kaçınmak için birtakım teşvikler sağlamaktadır (Rani vd., 2013: 24). Bununla birlikte borç sözleşmeleri şartlarında belirli bir kar hedefi belirlenmesinin istenmesi durumunda yöneticilerin bu hedefe ulaşabilmek için kar yönetimine yönelmeleri söz konusu olabilir (Gu ve Hu, 2015: 126).

3.3.Kural Koyuculara Yönelik Güdüleyiciler

Hükümetin veya farklı kural koyucu kurulların müdahaleleri firmaların finansal raporlama sonuçlarını etkileyecek teşviklere yol açabilmektedir. Kar potansiyeli fazla olan şirketlerde düzenleyici otoritelerin baskılarını azaltmak için karı düşürmeye yönelik olarak kar yönetimi uygulamaları söz konusu olabilmektedir (Altuk Özden ve Ataman, 2014: 19). Hükümet veya diğer düzenleyici kurulların baskılarının artması firma performansında olumsuz bir etki yaratan yeni düzenlemelere neden olabilir (Salah, 2010: 30). Literatürde kar yönetiminin kural koyuculara yönelik güdüleyicilerinin; sektöre özgü düzenlemeler ve anti tröstler ile ilgili düzenlemeler olmak üzere iki ayrı grupta incelendiği görülmektedir.

ABD'de hemen hemen tüm sektörler belli bir dereceye kadar düzenlemeye tabi tutulurken bazıları (bankacılık, sigorta ve kamu sektörü gibi) muhasebe verilerine bağlı düzenlemeler ile karşılaşır. Bankacılık düzenlemeleri bankaların muhasebe verileri açısından belirli sermaye yeterliliği ile ilgili koşulları yerine getirmesini zorunlu kılmaktadır. Sigorta kurallarına göre sigorta şirketlerinin asgari finansal sağlamlık ile ilgili şartları yerine getirmesi gerekmektedir. Kamu yararına hizmet eden sektörlerde oransal düzenleme yapılmakta ve sadece yatırım yapılan varlıklarda normal getiri elde etmelerine izin verilmektedir. Bu tür yönetmeliklerin düzenleyici kurumların baskılarına yönelik olarak şirket yöneticiler üzerinde gelir tablosu ve bilanço kalemlerini yönetme konusunda teşvik oluşturduğu ileri sürülmektedir (Healy ve Wahlen, 1999: 377).

Kural koyuculara yönelik olan anti tröstler ile ilgili düzenlemeler de kar yönetimi uygulamaları için teşvik sağlamaktadır. Örneğin, anti tröst soruşturmasına veya diğer olumsuz politik sonuçlara karşı savunmasız olan firma yöneticileri karı azaltıcı yönde kar yönetimi uygulamalarına yönelmektedirler (Watts ve Zimmerman, 1978: 115). Devlet sübvansiyonu veya koruması isteyen firma yöneticileri de benzer teşviklere sahip olabilirler. ABD'nin anti tröst yasaları tekelleri veya herhangi bir düzenlemenin olmadığı iş kolundaki tekel oluşturma girişimlerini yasaklamaktadır. Anti tröst ihlalleri ile ilgili açılan soruşturmalarda soruşturmaya tabi olan firmaların yüksek muhasebe getiri oranlarının “aşırı” olduğu ve bunun firmanın tekeli gücünün göstergesi olduğu sonucuna varılmıştır. Bu nedenle olumsuz bir kararın olasılığını ve bununla ilgili maliyetleri düşürmek için anti tröst ihlalleri ile karşılaşan yöneticiler karı azaltıcı muhasebe prosedürlerini (muhasebe yöntemleri, tahakkuklar gibi) kullanmak için teşvik olurlar. Çünkü olumsuz bir karar alma ihtimali yükseldikçe soruşturma olmayan dönemlerle karşılaştırıldığında yöneticilerin soruşturmaya tabi oldukları dönemlerde karı azaltmak için daha fazla çaba sarf etmeleri beklenmektedir (Cahan, 1992: 80).

4. KAR YÖNETİMİNDE KULLANILAN YÖNTEMLER

Kar yönetiminde kullanılan yöntemler iki grupta toplanabilir:

- GKGMİ çerçevesi içinde kar yönetimi
- Gerçek işlemler yoluyla kar yönetimi

4.1. GKGMİ Çerçevesi İçinde Kar Yönetimi

Yöneticiler genel kabul görmüş muhasebe ilke ve standartları kapsamında gerçekleştirdiği muhasebe seçimi veya kullandığı takdir yetkisiyle karın azaltılması veya artırılmasına yönelik birtakım işlemlerde bulunur. Bu işlemler muhasebe ilke ve standartları içinde yer alan esnekliklerden dolayı ortaya çıkmaktadır (Önder ve Ağca, 2013: 36).

GKGMİ doğrultusunda uygulanan kar yönetimi muhasebe tercihleri ya da tahakkukların kullanılması aracılığıyla yapılmaktadır (Altuk Özden ve Ataman, 2014: 19). Muhasebe tercihleri stok değerlendirme yöntem değişikliği, amortisman hesaplama yöntemleri ve varlıkların yararlı kullanım sürelerinde değişiklik gibi tercihlerle ilgilidir. Firmalar karlarını yönetmede stok değerlemenin özündeki fırsatları kullanabilmektedirler. Örneğin; karları azaltmak için fiyatların arttığı dönemlerde işletmenin stok değerlendirme yöntemini FIFO yönteminden LIFO yöntemine değiştirmesi durumunda satılan

ürünlerin çoğunun son zamanlardaki yüksek fiyat üzerinden değerlendirilmesi durumunda bu malların maliyeti daha yüksek görünecek dolayısıyla işletmeye daha az vergi ödemesi konusunda birtakım avantajlar sağlayacaktır (Özcan, 2007: 23). İşletmeler amortisman yöntemlerindeki değişiklikler sayesinde de kar yönetimi konusunda birtakım avantajlar elde etmektedirler. Cari dönem karını yüksek göstermek isteyen işletmeler amortisman yöntemini azalan bakiyeler yönteminden normal yönteme dönüştürmekte; aynı şekilde karını az göstermek isteyen işletmeler ise amortisman yöntemini normal yöntemden azalan bakiyeler yöntemine dönüştürerek kar yönetimi uygulamaları açısından fırsat sağlamaktadırlar (Küçüksözen, 2004: 218).

Tahakkukların temel amacı, nakit giriş ve çıkışı sunmak yerine gelir ve giderleri gerçekleştikleri döneme kaydederek firmanın gerçek performansını ortaya koymaktır. Tahakkukların firmanın gerçek performansını yansıtmak amacı olsa da kar yönetimi amacıyla da kullanılabilir (Joosten, 2012: 12). Tahakkuk tabanlı kar yönetimi uygulamaları yöneticilerin genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri çerçevesinde takdir yetkilerini kullanma yoluyla karın azaltılması veya artırılmasına yönelik işlemlerdir (Önder, 2012: 33). Ancak tahakkukların yönetilmesi amacıyla kullanılan inisiyatifin bir sonraki dönemde kullanılmayacak olması tahakkukların yönetimini sınırlandırmaktadır (Yurdakul, 2014: 103). Tahakkukların kullanılması yoluyla yapılan kar yönetimi ise tahakkukların değerinde ve kayıt zamanlamasının belirlenmesine ilişkin kararlardan kaynaklanmaktadır. Tahakkuklar yoluyla yöneticiler istedikleri kar rakamlarına ulaşabilmektedirler. Karın yüksek olduğu yıllarda karı gelecek dönemlere aktarmak amacıyla oldukça muhafazakâr bir politika izlenebilir, yüksek tutarlarda şüpheli alacak karşılığı ayrılabilir veya duran varlıkların faydalı ömürleri için daha kısa süreli tahminlerde bulunulabilir. Tüm bu faaliyetler cari dönem gelirini erteleyip cari dönem karını azaltmak amacıyla yapılır (Özcan, 2007: 26).

Tahakkuk tabanlı kar yönetimi uygulamalarına örnek olarak aşağıdakiler gösterilebilir (Küçüksözen, 2004; Önder, 2012: 33).

- Şüpheli ticari alacaklara gereğinden fazla veya az karşılık ayrılması
- Amortisman hesaplama yöntemlerinin değiştirilmesi ya da amortisman ayrılmaması
- Stok değerlendirme yöntemlerinin cari dönemin karını yönetmek amacıyla değiştirilmesi

- Varlıklarda değer düşüklüğü karşılığının kar yönetimi amacına uygun olarak ayrılması
- Araştırma geliştirme giderlerinin muhasebeleştirilmesi
- Finansman giderlerinin muhasebeleştirilmesi

4.2. Gerçek İşlemler Yoluyla Kar Yönetimi

Gerçek işlemler yoluyla kar yönetimi Roychowdhury (2006: 337) tarafından normal faaliyet uygulamalarından ayrılan ve yöneticilerin bazı paydaşları en azından belli finansal raporlama hedeflerine normal faaliyet sürecinde ulaşıldığına inandıran yanlış yönlendirme isteği olarak tanımlanmıştır. İşlem esaslı kar yönetimi finansal tabloların doğru ve gerçeğe uygun sunumundan uzaklaşmasına neden olmaktadır (Ocak, 2016: 100).

Gerçek işlem esaslı kar yönetimi yöneticilerin muhasebe sonuçlarını etkilemek için yatırım ve/veya finansman işlemlerinin yapısını veya zamanlamasını değiştirmek amacıyla yapılır. Gerçek işlemler yoluyla kar yönetimi cari dönem kazançlarını artırmak için firmanın temel faaliyetlerinin zamanlamasını değiştirmektedir (Joosten, 2012: 10). Gerçek faaliyetlerin manipüle edilmesi firma değerini düşürebilir çünkü cari dönem karını artırmak için yapılan çalışmalar gelecek dönemlerde nakit akışlarını olumsuz yönde etkileyebilir. Örneğin satış hacmini artırmak ve bazı kısa vadeli kar hedeflerini karşılamak amacıyla yapılan fiyat indirimleri müşterilerin gelecek dönemlerde de bu indirimleri beklemelerine neden olur. Bu da gelecekteki satışlarda daha düşük kar marjı anlamına gelir (Roychowdhury, 2006: 338).

Gerçek işlem esaslı kar yönetimi uygulamalarında karın muhasebeye konu olmadan işlemler yoluyla gerçekleştirildiği için düzenleyici kuruluşlar, denetim komitesi, yönetim kurulu gibi birimler tarafından ortaya çıkarılması zor olmaktadır. Bu nedenle işletmelerin Sarbanes-Oxley Kanunu (SOX) ile gelen düzenlemelerin tahakkuk esaslı kar yönetimi uygulamalarını engellemesi dolayısıyla gerçek işlem esaslı kar yönetimi uygulamalarını kullandıkları belirlenmiştir (Cohen vd., 2008: 759). Tahakkuk esaslı kar yönetiminde işletmenin temel faaliyetlerinin zamanlamasını değiştirmek yerine muhasebe tercihlerini kullanarak birtakım manipülasyonlar gerçekleştirilmektedir. Buna karşılık gerçek işlemler yoluyla yapılan kar yönetimi cari dönem kazançlarını artırmak için firmanın temel faaliyetlerini değiştirmeyi amaçlamaktadır. Her iki tür kar yönetimi de yöneticilerin kazançları artırma veya azaltma girişimlerini içerir fakat biri faaliyetlerin zamanlamasını etkilerken diğerinin işletme

faaliyetleri üzerinde bir etkisi yoktur (Gunny, 2010: 855). Ancak gerçek işlemler yoluyla yapılan kar yönetimi uygulamaları GKGMİ çerçevesinde yapılan kar yönetimine göre potansiyel olarak şirket üzerinde daha uzun vadeli maliyetlere yol açar.

Gerçek işlemler yoluyla kar yönetimi şu durumlarda ortaya çıkar (Gunny,2010: 858):

- İsteğe bağlı olarak ar-ge harcamalarının azaltılması
- İsteğe bağlı olarak satış, genel ve yönetim giderlerinin azaltılması
- Kazançların rapor edilmesi için duran varlıkların satışlarının ayarlanması
- Fiyatları düşürmek için aşırı üretim yapılması veya daha uygun kredi koşulları ile satışları artırma ve/veya aşırı üretimle satılan malların maliyetinin düşürülmesi.

Cari dönem gelirini artırmak isteyen bir yönetici kar yönetimi uygulayarak ar-ge yatırımlarını azaltmayı tercih edebilir. Satış, genel ve yönetim giderlerinin bir kısmı yönetim iradesine bağlıdır. GKGMİ satış, genel ve yönetim giderleri içinde yer alan marka, teknoloji, müşteri sadakati, insan kaynakları ve çalışanların bağlılığı gibi maddi olmayan duran varlıkları muhasebe varlıkları olarak tanımlamaz. Yönetici insan kaynaklarını ve çalışanların bağlılığını artırmaya yönelik eğitim programlarını kesmeye karar verirse bunun ekonomik sonuçları kısa vadede değil uzun vadede hissedilir.

Sonuç

Finansal tablolar gerek işletme sahipleri ve ortaklar gibi iç bilgi kullanıcılarının gerekse yatırımcılar, kredi verenler, müşteriler gibi dış bilgi kullanıcılarının ekonomik kararlar verme noktasında başvurdukları önemli kaynaklardan biridir. Ancak şirket yöneticileri Genel kabul görmüş muhasebe ilkelerinin sağlamış olduğu esnekliklerden faydalanarak finansal tabloların hazırlanmasında hata ve hilelere başvurabilmektedirler.

Yöneticilerin belirli amaçlara yönelik olarak işletmenin finansal durumunu olduğundan farklı göstermek amacıyla finansal raporlama sürecinde takdir haklarını kullanarak yapmış oldukları müdahaleler kar yönetimi olarak adlandırılmaktadır. Kar tutarının hem şirket faaliyetlerinde hem de kaynak dağılımında önemli bir rol oynaması karın yöneticiler tarafından yönetilmesi konusunda güçlü teşvikler oluşturmaktadır. Ayrıca firmanın ekonomik performansını olduğundan farklı bir şekilde gösterip ilgili tarafları yanıltmak veya açıklanan kar rakamına bağlı bazı sözleşmesel sonuçları etkilemek amacıyla da karın yönetilmesi yöneticiler açısından teşvikler

sağlamaktadır. Böylece kar yönetimi uygulamaları işletmelerin finansal raporlarının kalitesini azaltarak gerçek performansı yansıtmayan karların raporlanmasına neden olmaktadır.

İşletmelerin gerçek finansal durumunu olduğundan farklı yansıtması bazen firma yöneticileri açısından olumlu sonuçlar doğursa da finansal tablolardan yararlanan yatırımcı, borç verenler, devlet ve toplum gibi çıkar grupları açısından olumsuz sonuçlara neden olabilmektedir. Çünkü finansal tablo kullanıcıları yöneticiler tarafından sunulan finansal raporlar doğrultusunda karar almaktadırlar. Finansal tablolarda hata veya hile tespit edilmesi durumunda finansal tabloların kalitesi olumsuz yönde etkilenmektedir. Bunun yanında kar yönetimi uygulamaları yarattığı olumsuz etkilerden dolayı finansal tablo kullanıcılarının sisteme olan güvenini son derece azaltmaktadır.

Bu kapsamda yatırımcıların doğru kararlar verebilmeleri ve ekonomik kaynakların etkin dağılımının sağlanabilmesi için tüm finansal bilgilerin yatırımcılara tam ve doğru bir şekilde sunulması gerekmektedir. Bu nedenle kar yönetimi uygulamalarının amaç, neden ve tekniklerinin bilinmesi yatırımcıların sağlıklı kararlar alması ve sermaye piyasalarının etkin bir şekilde işlemesi bakımından önemlidir.

Kaynakça

- Ağca, A. ve Önder, Ş. (2016), “İşletmelerde Kar Yönetimi ve Kurumsal Yönetim Yapıları Arasındaki İlişki: Bist Üzerine Bir Uygulama”, *Muhasebe ve Denetim Bakış Dergisi*, s.23-42.
- Altuk Özden, E. ve Ataman, B. (2014), “Kar Yönetimi ve Yöntemleri”, *Öneri Dergisi*, Sayı: 42, Cilt: 11, s.13-25.
- Ayarlıoğlu, M.A. (2007), *Kar Yönetimi Uygulamaları ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda Test Edilmesi*. Yayınlanmamış DR Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, SBE.
- Burgstahler, D. ve Eames, M. (1998), *Management of Earnings and Analysts Forecast*. Working Paper. University of Washington.
- Bülbül, D. (2003), “Kar Ortaklara Dağıılmayıp Sermayeye İlave Edilirse Vergilendirilir mi?”, *Mali Çözüm Dergisi*, İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Yayın Organı. Sayı; 65, Erişim Tarihi: 13 Ekim 2006, <http://www.istanbulsmmmmodasi.org.tr/yayinlar.asp?Gid=1&Yid=65>
- Cahan, S. F. (1992), “The Effect of Antitrust Investigations on Discretionary Accruals: A Refined Test of The Political-Cost Hypothesis”, *The Accounting Review*, 67(1), s.77 - 95.

- Cohen, D., Aiyasha, D. ve Lys, T. (2008), “Real and Accrual Based Earnings Management in The Pre- and –Post Sarbanes Oxley Periods”, *The Accounting Review*, 83 (3), s.757-787.
- DeAngelo (1986), “Accounting Numbers as Market Valuation Substitutes: A Study of Management Buyouts of Public Stockholders”, *The Accounting Review*, 61(3), s.400-420.
- Dechow, P.M. ve Skinner, D.J. (2000), “Earnings Management: Reconciling the Views of Accounting Academics, Practitioners and Regulators”, *Accounting Horizons*, 14(2), s.235-250.
- DeGeorge, F., Patel, J., Zeckhauser, R. (1999), “Earnings Management to Exceed Thresholds”, *The Journals of Business*, The University of Chicago Press Journals, 72(1), s.1-33.
- Demir, V. ve Bahadır, O. (2007), “Muhasebe Manipülasyonu Yöntemleri ve Teknikleri”, *Mali Çözüm Dergisi*, İstanbul Serbest Muhasebeciler Mali Müşavirler Odası Yayın Organı. Sayı: 84, Yıl: 2007, 103-120. Erişim Tarihi: 3 Haziran 2017, <http://archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum/84malicozum/04%20volkandemir.pdf>
- Gu, J. ve Hu, D. (2015), “Audit Fees, Earnings Management, and Litigation Risk: Evidence From Japanese Firms Cross-Listed on U.S. Markets”, *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 19(3), s.125-139.
- Gunny, K.A. (2010), “The Relation Between Earnings Management Using Real Activities Manipulation and Future Performance: Evidence from Meeting Earnings Benchmarks”, *Contemporary Accounting Research*, 27(3), s.855-888.
- Güçlü, F.C. (2009), “UFRS Mali Tablo Düzenleme İlkelerine Göre Tespit Edilen Kar Rakamı Üzerinden Düzenlenen Kar Dağıtım Tablosu”, *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 59(2), s.263-305.
- Güvercin, A. ve Demir, Y. (2015), “Kazanç Açıklamalarının Şirket Değeri Üzerindeki Etkileri: Bist 100 Üzerine Bir Uygulama”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(2), s.267-285.
- Healy, P.M. (1985), “The Effect of Bonus Schemes on Accounting Decisions”, *Journal of Accounting and Economics*, 7(1985), s.85-107.
- Healy, P.M. ve Wahlen, J.M. (1999), “A Review of The Earnings Management Literature and Its Implications for Standard Setting”, *Accounting Horizons*, 13(4), s.365-383.

- Holthausen, R.W. ve Leftwich, R.W. (1983), “The Economic Consequences of Accounting Choice: Implications of Costly Contracting and Monitoring”, *Journal of Accounting and Economics*, 5, s.207-218.
- Joosten, C. (2012), *Real Earnings Management and Accrual-Based Earnings Management as Substitutes*, Unpublished Master Thesis. Tilburg: Tilburg University.
- Kaszniak, R. (1999), “On the Association Between Voluntary Disclosure and Earnings Management”, *Journal of Accounting Research*, 37(1), s.57-81.
- Kurşunel, F., Büyükşalvarcı, A. ve Alkan, A. T. (2005), “İşletmelerde Kazanç Yönetimi Uygulamalarının Arka Planı”, *Selçuk Üniversitesi Akşehir Meslek Yüksek Okulu Sosyal Bilimler Dergisi*, s.171-187
- Küçüksözen, C. (2004), *Finansal Bilgi Manipülasyonu: Nedenleri, Yöntemleri, Amaçları, Teknikleri, Sonuçları ve İmkb Şirketleri Üzerine Ampirik Bir Çalışma*, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: AÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- McKee, T.E. (2005), *Earnings Management: An Executive Perspective*. United States of America: Texere, an imprint of Thomson / South - Western, a part of The Thomson Corporation.
- Memiş, M.Ü. ve Çetenak, E.H. (2012), “Kurumsal Yönetimin Kazanç Yönetimi Uygulamaları Üzerine Etkisi: İmkb’de İşlem Gören Şirketler Üzerine Uygulama”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(21),s. 205-224.
- Mulford, C.W. ve Comiskey, E.E. (2002), *The Financial Numbers Game, Detecting Creative Accounting Practices*. United States of America: John Wiley & Sons, Inc.
- Önder, Ş. (2012), *İşletmelerin Kar Yönetimi Uygulamalarında Kurumsal Yönetim Yapılarının Etkisi: İmkb Üzerine Bir Uygulama*, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Kütahya: DPÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Önder, Ş. ve Ağca, A. (2013), “Toplam Tahakkuk Modelleri ile Türkiye’de Kar Yönetiminin Ölçülmesi: İmkb’de Yer Alan İşletmeler Üzerine Ampirik Bir Araştırma”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi EYİ 2013 Özel Sayısı*, s.35-48.
- Özcan, M. (2007), *Kar Yönetimi Uygulamalarına İlişkin Etik Yargı Farklılıkları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gebze: Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, SBE.

- Perry, S. ve Williams, T. (1994), “Earnings Management Preceding Management Buyout Offers”, *Journal of Accounting and Economics*, 18, s.157–179.
- Rani, P., Hussain, F.F. ve Chand, P.V. (2013), “Managerial Incentives for Earnings Management Among Listed Firms: Evidence From Fiji”, *Global Journal of Business Research*, 7(1), 21-31.
- Roychowdhury, S. (2006), “Earnings Management Through Real Activities Manipulation”, *Journal of Accounting and Economics*, 42, s.335–370.
- Salah, A. (2010), *Earnings Management in The Years Following The Integrated Corporate Income Tax Within Dutch Housing Associations*, Unpublished Master Thesis. Erasmus University Rotterdam.
- Schipper, K. (1989), “Commentary on Earnings Management”, *Accounting Horizons*, 3(4), s.91-102.
- SEC (1999), US Securities and Exchange Commission, 1999 Annual Report, Washington.
- Watts, R.L. ve Zimmerman, J.L. (1978), “Towards a Positive Theory of the Determination of Accounting Standards”, *The Accounting Review*, 53(1), s.112-134.
- Xu, R.Z., Taylor, G.K. ve Dugan, M.T. (2007), “Review of Real Earnings Management Literature”, *Journal of Accounting Literature*, 26, s.195-228.
- Yaşar, A. (2011), *Bağımsız Dış Denetim Kalitesinin Kar Yönetimi Üzerine Etkisi: İmkb’de Kayıtlı İşletmeler Üzerine Bir Uygulama*, Yayınlanmamış DR Tezi, Çukurova Üniversitesi, SBE.
- Yavuzaslan, S. ve Kalmış, H. (2016), “İşletmelerin Kurumsal Yönetim Uygulamalarının Kâr Yönetimi Üzerindeki Etkisi ve Borsa İstanbul A.Ş. Şirketleri Üzerinde Bir Uygulama”, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 27(14), s.353-384.
- Yurdakul, H. (2014), *Kar Yönetimi ve Borsa İstanbul (Bist) Şirketleri Üzerinde Ampirik Bir Araştırma*, Yayınlanmamış DR Tezi. Ankara: GÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü.